

INNBERETNING

v/ Helge Gundersen

Arkeologisk utgravning av flatmarksgrav, gnr./bnr. 29/4, Fosnes, Stryn, Sogn og Fjordane.

Innledning

Under flateavdekning på Hjelle, Stryn ble vi i juni 1994 varslet om at det var funnet et sverd og en øks samt trekull på gården til Ingvar Mork. Gjenstandene fremkom under rivning av en steingard som markerte grenseskille mellom gnr./bnr. 29/4 og 29/3. Steingarden ble revet med gravemaskin og under arbeidet ble det observert et jernstykke som stakk opp fra jorden. Da dette ble dratt frem viste det seg å være et sverd. Det ble leitet noe i massene som maskinen hadde dratt nedover skråningen og her kom øksen for dagen. Mork varlet Fylkeskultursjefen i S. og Fj. Fylkeskultursjefen kontaktet Asle Bruen Olsen, som var prosjektansvarlig på Hjelleprosjektet, med forespørsel om befarings av funnområdet. Under befaringsen kunne en konstatere at det var avdekket et brannflak delvis skadet av gravemaskinen. Bergen museum ga så klarsignal for utgravning av området. Utgravningen ble utført på kveldstid av noen av deltakerene på Hjelleprosjektet. De som var med er Ann-Kristin Johansen, Sonja Molaug og Hanne Mette Rendal. Undertegnede var feltleder ved gravingsen.

Området

Graven var situert øverst i en mot Ø svakt hellende skråning. Den lå 6-7 m N for driftsbygningen på gnr./bnr. 29/3. Et par meter N for graven sto et kirsebærtre. V for graven flatet terrenget ut. Her var det plantet bærbusker. Hele området har vært gjenstand for påfylling og utplanering så den opprinnelige topografien har nok vært noe annerledes.

Innmåling og metode

Det ble satt ut to punkter for kartfesting, punkt V (vest) og punkt Ø (øst). Linjen mellom punktene målte 2,8 m. Den delte graven i en sørlig og en nordlig sektor. Punktene V og Ø ble målt inn i forhold til to referansepunkter, ref. punkt A og B (se kart). Fra ref. punkt A til punkt V var det 6,42 m/400° og fra ref. punkt B til V var det 10,76 m/315°. Fra ref. punkt A til punkt Ø var det 6,45 m/20° og fra ref. punkt B til Ø var det 7,92 m/320°. Området ble deretter rensert i overflaten. Gravningens avgrensning fremgår av plantegning nr.1. Den sørlige sektor ble gravd separat hvorpå profilen som fremsto ble tegnet (profiltegning nr. 2b, mot N) og nivellert. Deretter ble nordlig sektor gravd og bunnivået i graven ble dokumentert (plantegning nr. 2a). Den sterkt

trekullholdige massen ble soldet i 4 mm sold. I tillegg ble det soldet en del masse fra området Ø for graven der øksen ble funnet. Det ble tatt ut trekullmasse for eventuell datering. Graven bar preg av skade påført av gravemaskinen særlig i østenden. Funnet av øksen lenger nede i skråningen vitner også om maskinens markante inngrep.

Funn og datering

Det lange eneggede sverdet og den dobbelte skjeggøksen gir en sannsynlig datering til midten av merovingertiden, rundt 700 e.kr. Gjenstandene bar preg av å være i god forfatning noe som sikkert skyldes en kombinasjon av kvalitetsmessige råvarer og fremstilling, og gode bevaringsforhold. En godt bevart ljà ble funnet et stykke nede i brannlaget. Spissen var knekt, men da gravemaskinen ikke hadde gått så dypt må denne skaden være påført før eller under deponering. Bittet som ble funnet var delt i to, sannsynligvis av gravemaskinen da den ene delen ble funnet Ø for den opprinnelige nedskjæringen. Elles ble det fremgravd deler av en kniv, mulige deler av toalettutstyr og en del ubestemmelige jernfragmenter. Noen draktknapper ble funnet i og utenfor graven. Disse var de eneste gjenstandene som bar preg av å være brent. Dette tyder på at gravutstyret har vært deponert i graven etter at den døde var brent. For øvrige funn se funnliste.

Konklusjon

Utgravningen viser at det her sannsynligvis er avdekket en brent flatmarksgrav, inneholdende gravgods til en mannsperson. Nedskjæringen har vært tilnærmet sirkulær og steinsatt i kantene og i bunn. Det er mulig at graven har vært dekket av en steinpakning. Graven var forholdsvis rikt utstyrt. En rekke lignende gravfunn gjort i Oppstrynsområdet viser at dette har vært en forholdsvis rik bygd i yngre jernalder.

FUNNLISTE

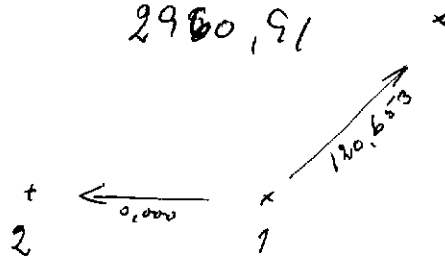
- B 15306/01 Sverd, løsfunn.
"/02 Øks, løsfunn.
"/03 Ljå, funnet ibrannflaket.
"/04 Bissel, den ene ringen funnet Ø for brannflaket.
"/05 Jernfragment, avlangt og flatt med avrundete hjørner.
"/06 Draktknapper 5 stk. hvorav 3 stk. funnet utenfor brannflaket.
"/07 Drakthekter? 2 stk. hvorav 1 stk. funnet utenfor brannflaket.
"/08 Jernbeslag, mulig sverdslirebeslag.
"/09 Jernbøyle og S-krok, mulig beltespenne. S-kroken funnet i soldet.
"/10 Avlangt, smalt jernstykke. Mulig knivtange.
"/11 Krokformet jerngjenstand samt jerngjenstand flat, smalnende mot den ene enden. Mulige deler av toalettustyr.
"/12 Jerfragmenter 2 stk. Mulig rakekniv.
"/13 Kort jernagle.
"/14 Sterkt rustet jerngjenstand, del av toalettustyr ?
"/15 Jernfragmenter sterkt rustet, 3 stk.
"/16 Jerfragmenter 10 stk. Herav 7 mulige naglefragmenter (6 av disse funnet i soldet), et S-formet fragment og 2 ubestemmelige.
"/17 Jerfragmenter, 18 stk.
"/18 Fragmenter av bryne, 8 stk.
"/19 Ildslagningsflint, 4 stk.
"/20 Løsfunn.
"/21 "
"/22 "
"/23 "
"/24 Trekull for eventuell datering.

FOTOLISTE

B. nr.	Motiv	Retn. mot
01	Brannflak etter fremrensing.	Ø
02	" "	Ø
03	" "	N
04	" "	V
05	Fremrenset del av bissel.	N

$$\begin{aligned}
 x &= 435.213,00 \\
 y &= -2.730,00
 \end{aligned}$$

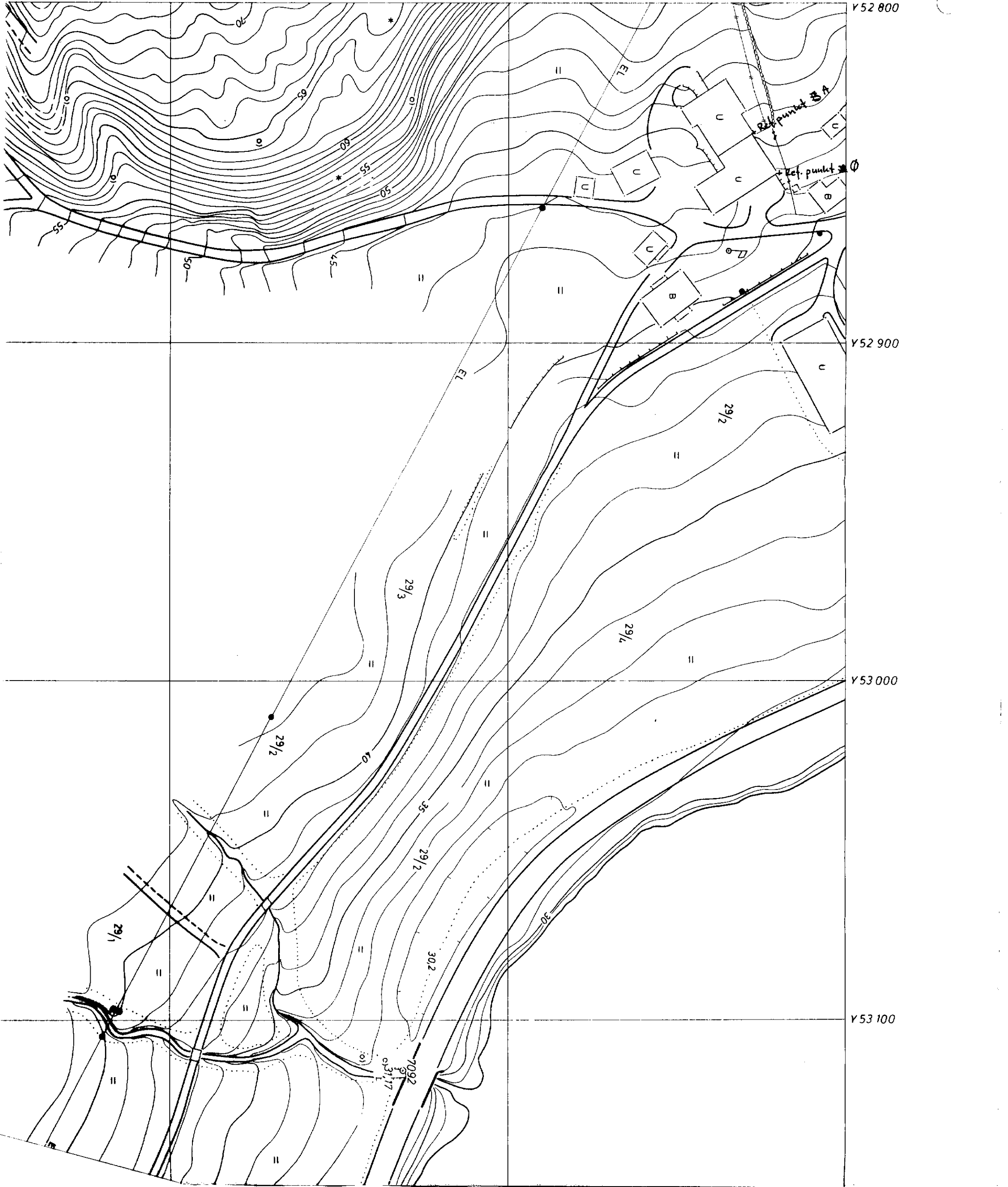
433 305,43
2960,91

P. P. nr.: <u>285</u>	Sted: <u>NORRBYGATA</u>		
Kartplate: <u>A-NOR. I. 21</u>	Bilde: _____		
Retn. <u>297.4934</u> avst. <u>80.864</u> til <u>284</u> Retn. <u>38.3514</u> avst. <u>73.117</u> til <u>286</u> Retn. _____ avst. _____ til _____ Merking: _____ Målt: _____ Beregnet: _____ Høydebestemt: _____	SKISSE OK 2. 2. 91 		
Y	X	H	Anmerkning
<u>-2.862.365</u>	<u>435.309.253</u>	<u>14.062</u>	<u>MESSINABOLT I FORETN.</u> <u>MUR.</u>
% Sivilingeniør O. Kjelseth			

PKT. LÅTBAPP: $x = 435.213,055$
 $y = -2.711,579$

HØGDE PÅ SV-HjørNE AV TELELUKE I VEGEN: +14,37 m

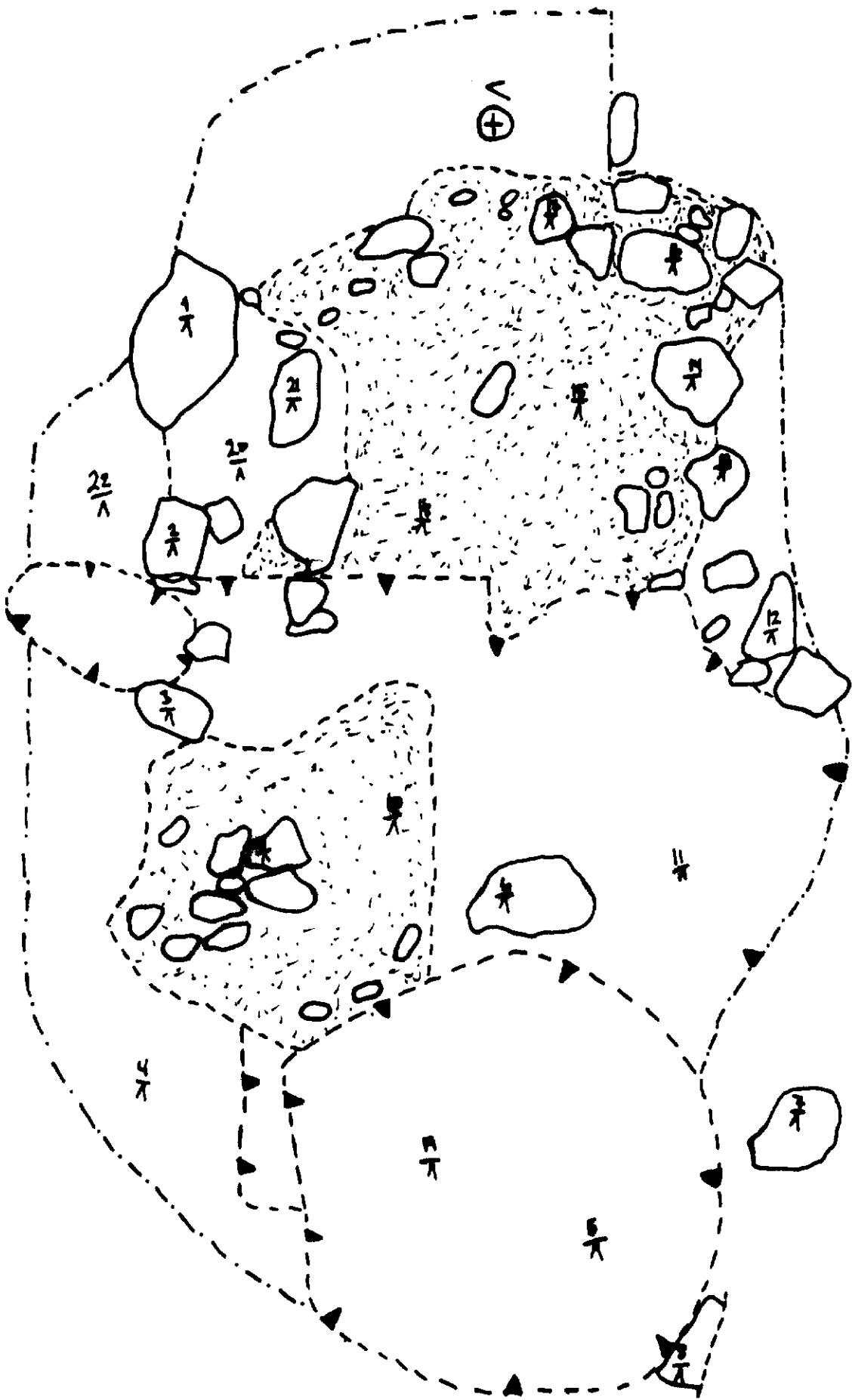
Y 52 800

Y 52 900

Y 53 000

Y 53 100

FIG. 1
 FOSNES, STRYN, S. OG FJ.
 QNR./B.NR. 29/4.
 PLANTEGNING AV BRENT FLATMARKSGRAV
 ETTER OPPRENSNING I OVERFLATEN.
 M = 1:10.

NIUGLEENTER

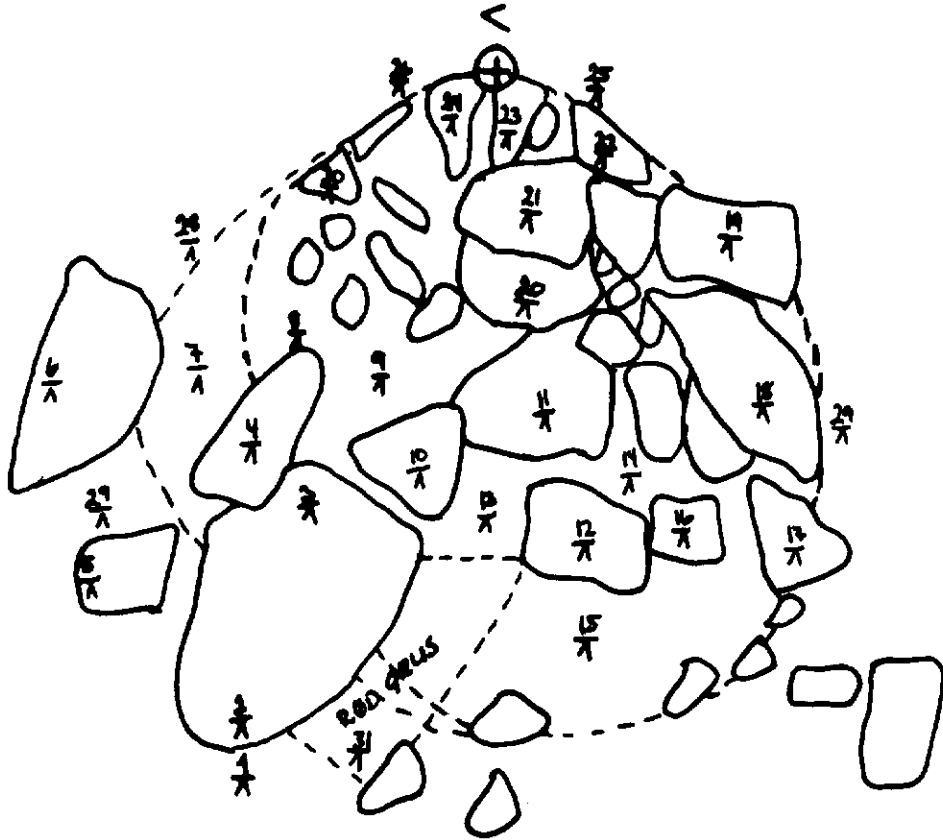
FASTPUNKT = 42.38 moh.

Fix = 2.84

1	0.53
2	0.56
3	0.72
4	0.79
5	1.09
6	0.74
7	0.68
8	0.78
9	0.74
10	0.77
11	0.76
12	0.57
13	0.58
14	0.54
15	0.54
16	0.52
17	0.52
18	0.50
19	1.13
20	0.65
21	0.64
22	0.61

FIG 2A.
 FOSNES, STRYN, S. OG FJ
 GNR./BNR. 29/4
 PLANTEGNING AV BRENT FLATMARKSGRAV
 ETTER FJERNING AV KULLAG
 M=1:10

NIVELLEMENTER

FASTPUNKT = 42,38
 FIX = 2.60

1 = 0,56	13 0,48	23 0,32
2 0,52	14 0,46	24 0,31
3 0,44	15 0,47	25 0,29
4 0,38	16 0,39	26 0,31
5 0,35	17 0,31	27 0,30
6 0,32	18 0,30	28 0,36
7 0,40	19 0,28	29 0,41
8 0,44	20 0,46	30 0,31
9 0,48	21 0,36	31 0,57
10 0,39	22 0,31	32 0,50
11 0,41		
12 0,35		

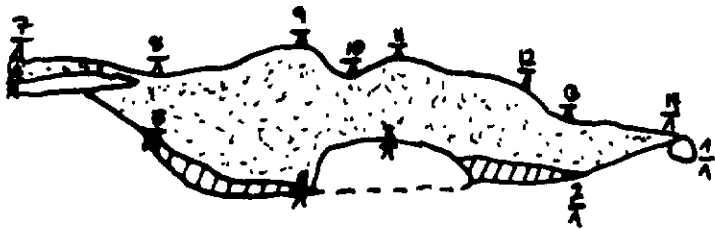
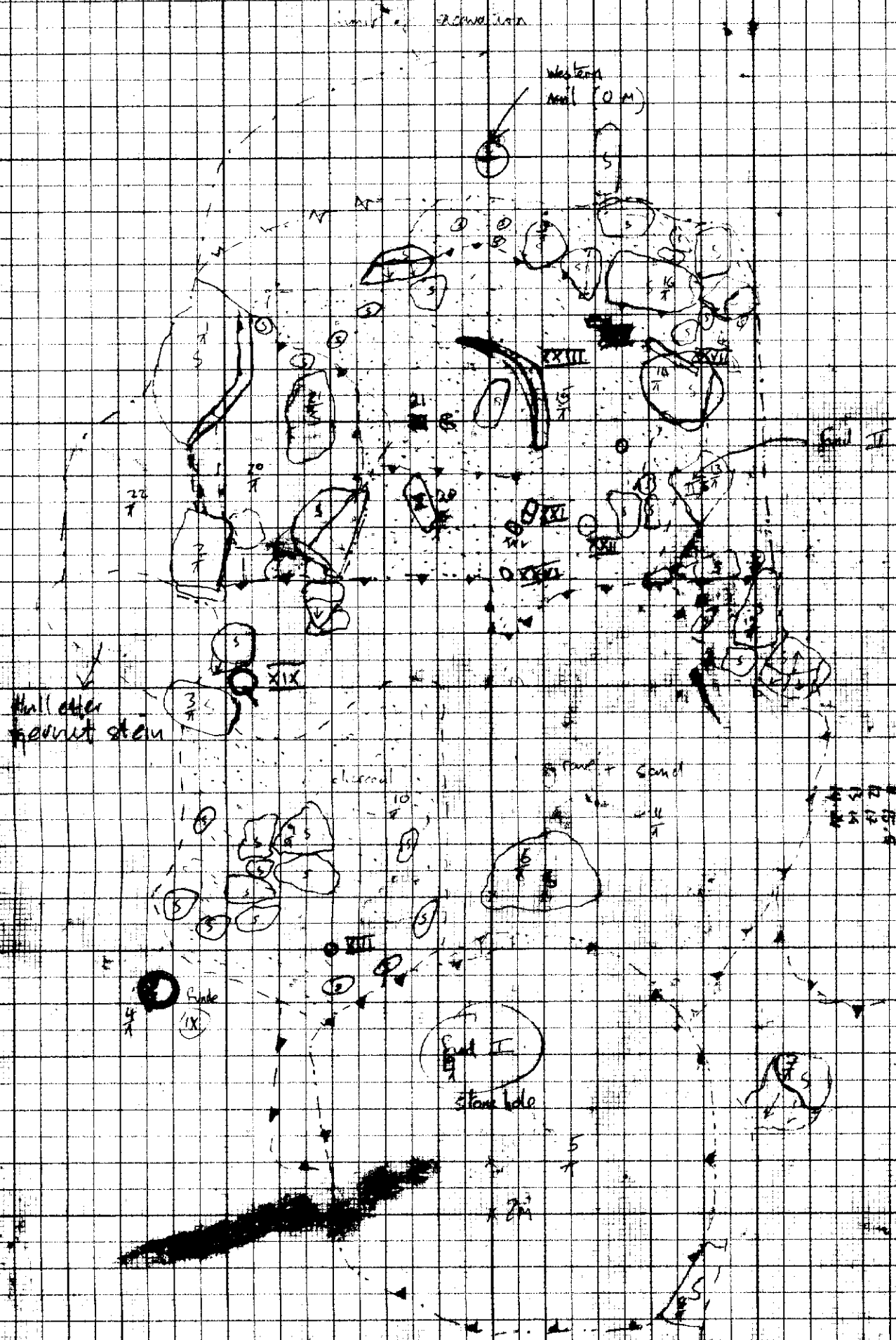

FIG 2B.
 PROFILTEGNING AV BRENT FLATMARKSGRAV
 SETT MOT N.
 M=1:10

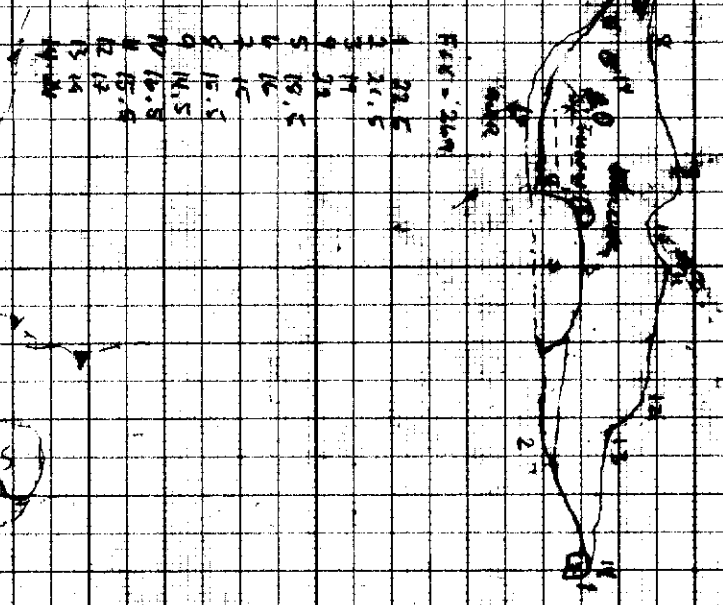
NIVELLEMENTER

FASTPUNKT = 42,38
 FIX = 2.69

1 22,5	6 16,0	11 15,5
2 21,5	7 15,0	12 17,0
3 19,0	8 15,5	13 19,0
4 22	9 14,5	14 21,0
5 18,5	10 16,5	

Plan of surrounding construction part
 Drawn at scale 1:10
 by Kham 5/6/74
 (an building)

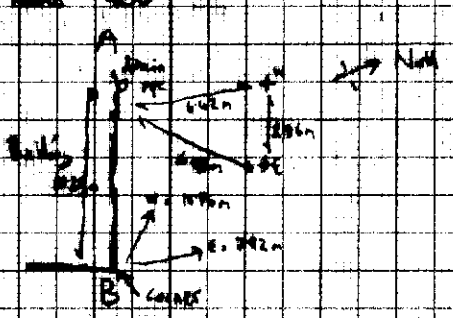

Level	Height	Distance	Notes
1	0.53	30	0.65
2	0.56	21	0.66
3	0.57	22	0.61
4	0.59	23	55 } 2. E1 = E1X
5	0.59	24	55
6	0.59	25	74.5 } 2.69 E1X
7	0.59	26	63.5
8	0.59	27	12.0
9	0.59	28	12.0
10	0.57	29	12.5
11	0.56	30	12.5
12	0.59	31	31.6
13	0.55	32	36.4
14	0.54	33	36.4
15	0.64	34	36.4
16	0.52		
17	0.52		
18	0.50		
19	1.13		

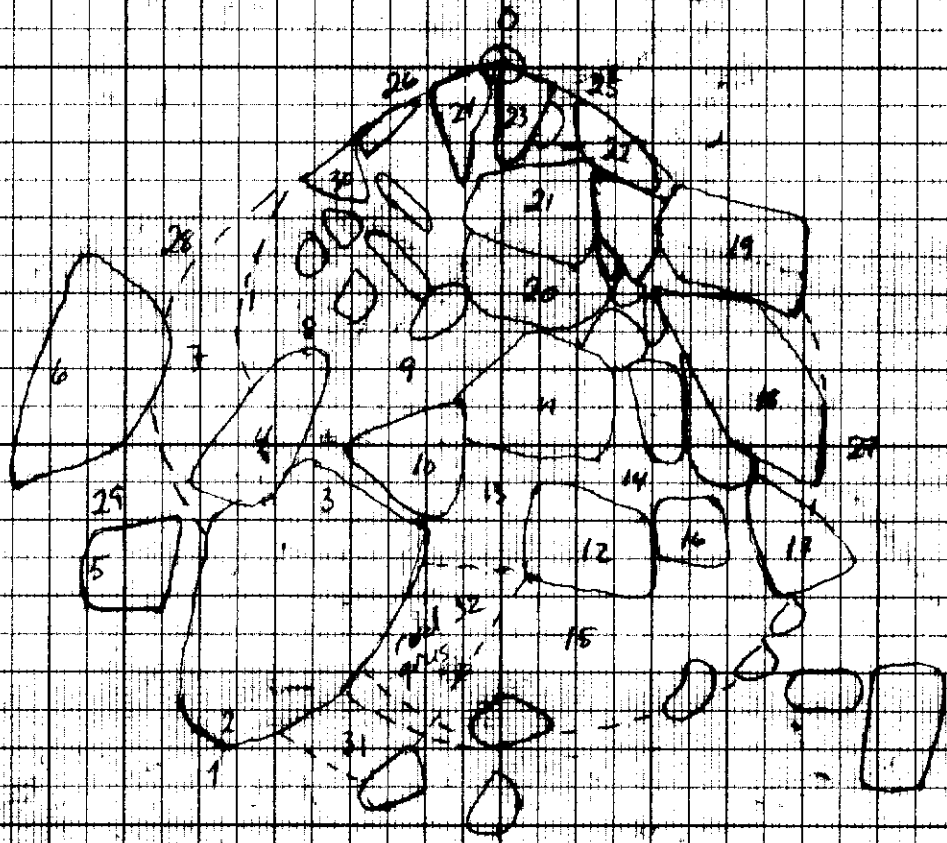
Coordinates of grid line

End of wall 992 metres - 320°
 drain pipe 645 metres 090°
 East wall 1076 metres - 315°
 drain pipe 642 metres - 400°

Distance between corner + drain pipe = 10.20 metres

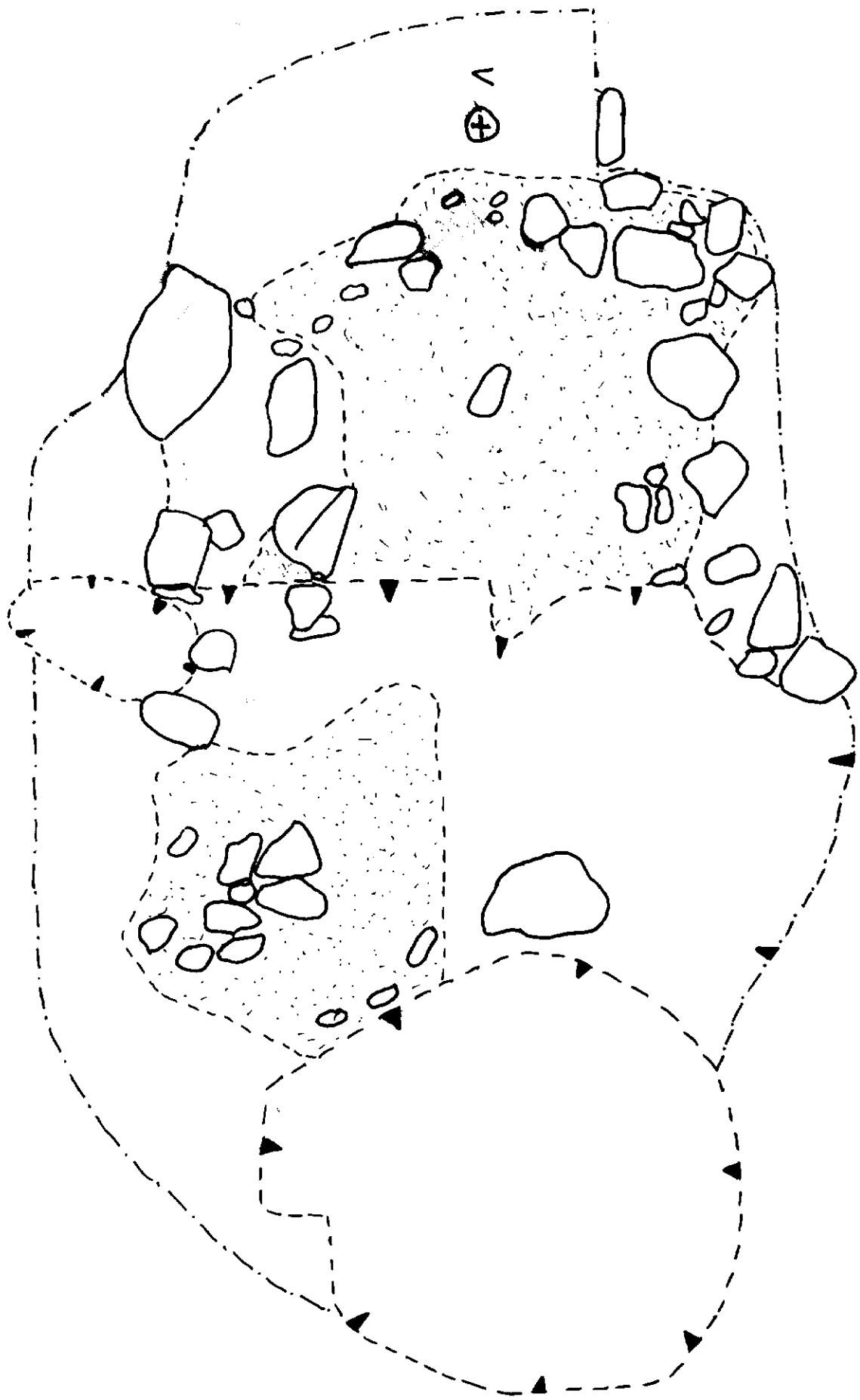
PLANTEGNING AV GRAV

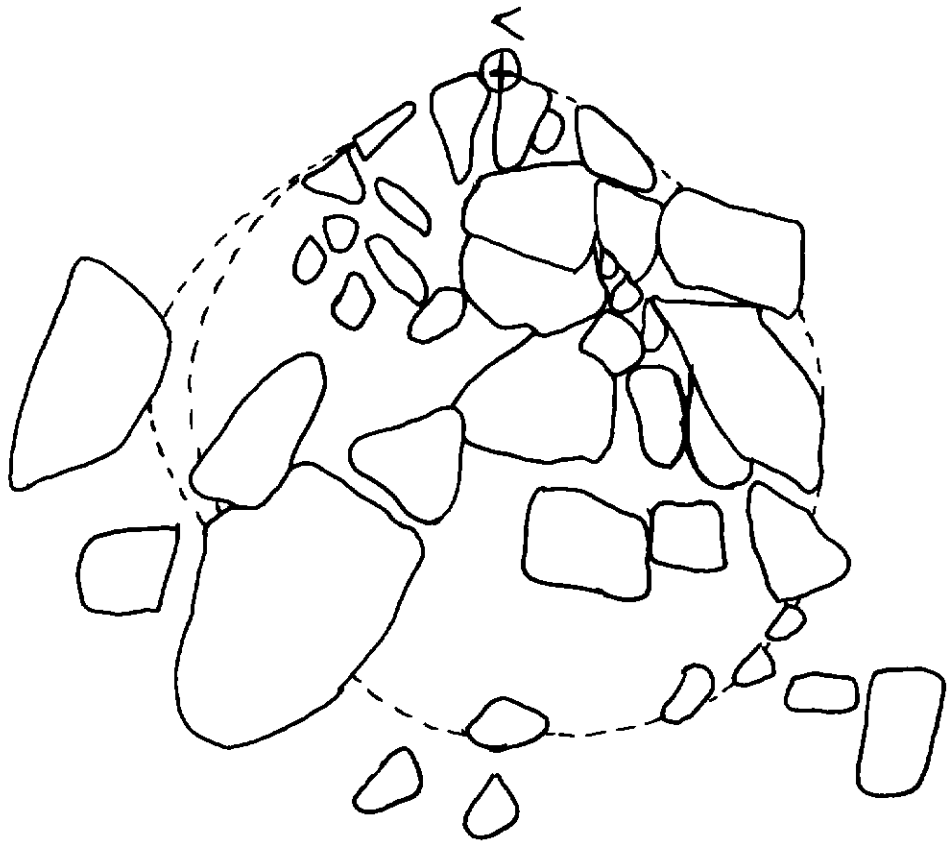
Fix = 2.60

1	58
2	52
3	44
4	38
5	35
6	32
7	40
8	44
9	46
10	35
11	41
12	35
13	42
14	36
15	41
16	39
17	31
18	30
19	28
20	40
21	36
22	31
23	32
24	31
25	29
26	31
27	32
28	36
29	41
30	31
31	27
32	50

⊕ 2.10

⊕
⊙

⊕ φ (φ-V = 2.80 m)

4

